

De digitale euro: niet de weg naar Europese soevereiniteit

De Europese Centrale Bank (ECB) startte in 2021 het project om de digitale euro, een Central Bank Digital Currency (CBDC), te creëren. De redenen achter dit project zijn in de loop der jaren geëvolueerd. Tegenwoordig wordt vooral strategische autonomie genoemd als de belangrijkste bestaansreden voor de digitale euro. Europa beschikt momenteel immers niet over een betaaloplossing, buiten contant geld en kredietkaarten, die in elk land van de eurozone kan worden gebruikt. Het beheer van de kredietkaarten is daarenboven in handen van niet-Europese spelers. Als deze spelers hun diensten zouden terugtrekken uit Europa, zou er geen modern, digitaal betaalmiddel zijn dat in heel Europa kan worden gebruikt voor aankopen in winkels of online. Sommige Europese landen hebben bovendien geen eigen betaaloplossingen en zijn volledig afhankelijk van niet-Europese kaartschema's. Dit wordt gezien als een mogelijke bedreiging met belangrijke economische gevolgen.

Febelfin deelt de bezorgdheid van de ECB over strategische autonomie, maar vindt niet dat de digitale euro, zoals die nu wordt ontwikkeld, het geschikte antwoord biedt op deze dreiging. Dit om verschillende redenen:

- **Niet de snelste, noch efficiëntste weg naar Europese soevereiniteit:** Private betaaloplossingen gebaseerd op instantbetalingen ontwikkeld door Europese spelers zullen in de komende 18 maanden beschikbaar worden voor miljoenen gebruikers in de EU. Inderdaad, de Europese betaalsector is bezig met het opschalen van Europese oplossingen door middel van interoperabiliteit in heel Europa als een EU-alternatief voor de betaaloplossingen van niet-Europese spelers. Het opschalen hiervan is sneller en efficiënter dan het bouwen van een nieuwe, zelfstandige infrastructuur voor de digitale euro.

Bovendien is het verbinden van binnenlandse systemen en het benutten van huidige standaarden meer kosteneffectief dan het vanaf nul opbouwen van een nieuwe ECB-infrastructuur. Met SEPA en de TARGET-systemen is er een robuuste technische infrastructuur beschikbaar die onafhankelijk is van niet-Europese spelers. De front-end hardware voor handelaren zijn duurzaam en klaar om in de hele EU te worden verbonden.

◊ Lees meer over **hoe Belgische banken Europese soevereiniteit in het betalingsverkeer verzekeren** in het kader op pagina 4.

- **Geen meerwaarde:** De digitale euro biedt geen meerwaarde ten overstaan van de bestaande betaaloplossingen. Het betaalverkeer in België is al zeer ontwikkeld en voldoet aan de behoeften van de consument. Het biedt een betalingsmogelijkheid voor elke behoefte, ontwikkeld door private marktspelers. Dit uit zich in een zeer hoge bancarisatiegraad in België en consumenten die goed vertrouwd zijn met overschrijvingen, domiciliëringen en het gebruik van betaalkaarten in fysieke en online winkels. Ook mobiele betalingen zijn goed ingeburgerd.

In haar onderzoeksfase kijkt de Europese Centrale Bank (ECB) specifiek naar vier toepassingen (use cases). Deze toepassingen concurreren echter rechtstreeks met bestaande (of geplande) private betaaloplossingen in de markt. Het is daarom noodzakelijk dat de digitale euro zich voldoende onderscheidt van de reeds bestaande oplossingen, anders zal deze niet worden gebruikt en zullen de investeringen, opgelegd aan de banken, verloren gaan. Anderzijds kan een mogelijk succes van de digitale euro leiden tot het verdringen van bestaande betaaloplossingen, waardoor innovatie in het betaallandschap zal stilvallen.

Indien de digitale euro er zou komen, zijn duidelijk onderscheidende functionaliteiten nodig zodat deze een aanvulling zou kunnen bieden op het bestaande aanbod in plaats van een vervanging.

- **Zet een rem op innovatiecapaciteit:** De ECB wil van de digitale euro een betaalmiddel maken dat bijna alle use cases zou dekken en maximaal gebruiksgemak zou bieden aan de gebruikers. Het gevolg daarvan is dat de digitale euro zeer duur zou zijn om te ontwikkelen. Een studie door PWC¹ becijferde de kosten voor private betaalinstanties om de digitale euro te introduceren. Alleen de introductiekosten gedurende de eerste vier jaar voor een beperkt aantal toepassingen werden meegenomen. Onderhoudskosten, kosten voor handelaars of ontwikkelingskosten van de offline-versie werden niet ingeschat. Alleen al voor deze beperkte scope liepen de kosten op tot 18 miljard euro voor de bankensector in de eurozone. Wanneer de scope wordt uitgebreid en alle kosten worden meegerekend, zou de rekening voor de hele eurozone oplopen tot 30 miljard euro. Het onderschatten of negeren van deze kosten verhindert dat marktspelers en beleidsmakers een realistisch beeld krijgen van de maatschappelijke impact van het project.

Daarnaast zou de ontwikkeling van de digitale euro zoveel interne middelen (incl. personeel) vereisen dat de ontwikkeling van de eigen innovaties minstens voor een paar jaar zou stilvallen. Minstens in een eerste periode zou de digitale euro dus eerder innovatie afremmen dan stimuleren.

- **Ongewenst effect:** De digitale euro zou bovendien wel eens een averechts effect kunnen hebben:
 - Doordat de uitgifte van digitale euro wallets ook mogelijk zou zijn voor niet-Europese spelers wordt de deur van het Europese ecosysteem opengesteld voor buitenlandse spelers. We pleiten er dan ook voor om een duidelijke rol af te bakenen voor Europese spelers en erover

¹ <https://www.pwc.de/de/finanzdienstleistungen/pwc-digital-euro-cost-study-2025.pdf>

te waken dat een mogelijke distributie van een digitale euro niet in de handen zou vallen van niet-Europese spelers.

- Door de digitale euro een onfair voordeel te geven via wetgeving (verplichte acceptatie), kunnen bestaande Europese en nationale oplossingen (zoals Bancontact, EPI (WERO),...) uit de markt geduwd worden. Dit zou de Europese soevereiniteit en innovatie net doen verzwakken.
 - Door de financiële instellingen, die de digitale retail-euro (verplicht) zouden uitgeven, te dwingen hun innovatieprojecten te arbitreran, omwille van de bijbehorende kosten en de monopolisering van hun ontwikkelingscapaciteit (cfr. supra).
- **Geen garantie op gebruik:** Er is ook geen enkele garantie dat de digitale euro effectief ingang zal vinden bij de bevolking. Het is niet omdat het een verplicht te aanvaarden betaalmiddel zou zijn (legal tender) dat het ook gebruikt zou worden. De klant beslist uiteindelijk zelf welk betaalmiddel het wil gebruiken om betalingen te doen. Het aspect van wettelijk betaalmiddel heeft daar niets mee te maken. Het is ook hoogst onzeker dat de digitale euro het gebruik van kredietkaarten beheerd door niet-Europese spelers kan tegengaan. Er is immers geen krediet verbonden aan de digitale euro, wat per definitie wel het geval is bij kredietkaarten.

De wijze waarop de digitale euro wordt ontwikkeld, leidt tot een zeer duur betaalmiddel dat een doel beoogt dat op goedkopere en snellere wijze kan worden bereikt binnen de privémarkt. Het is daarom aangewezen het paneuropese betaalsysteem te laten ontwikkelen door een samenwerking tussen private partijen.

Hoe zorgen Belgische banken voor Europese soevereiniteit in betaalverkeer?

De Belgische markt is al decennialang een bron van innovatie in het betaallandschap. Schoolvoorbeeld hiervan is het Belgisch bedrijf Bancontact Payconiq Company. Als pionier in zijn soort, speelt het al jaren de hoofdrol bij de transitie naar digitaal betaalverkeer in België. Met 18 miljoen Bancontact-debetkaarten in omloop en 2,5 miljard betalingen in België heeft het een solide verankering in het Belgische economische weefsel. Het gros van de (contactloze) debetkaartbetalingen die we uitvoeren loopt daarmee vandaag over het nationaal kaartschema. België is hierdoor de facto al veel minder afhankelijk van niet-Europese kaartschema's dan andere landen in de eurozone.

Daarnaast zetten Belgische banken vandaag ook in op de ontwikkeling van een pan-Europees betaalsysteem: WERO aangeboden door het European Payments Initiative (EPI).

Het European Payments Initiative (EPI) is een recente samenwerking van banken uit België, Duitsland, Frankrijk en Nederland met de ambitie om betalingen in de winkel, e-com en tussen consumenten mogelijk te maken. Zij gebruiken hiervoor geen onderliggend kaartschema maar instant overschrijvingen. EPI rolt zijn oplossing in de verschillende toepassingsgebieden gradueel uit met als streefdatum eind 2026. Momenteel zijn er al 30 instellingen toegetreden tot het EPI ecosysteem, waarvan 9 banken in België. EPI omvat vandaag globaal al meer dan 43,5 miljoen geregistreerde gebruikers en meer dan 100 miljoen transacties tussen consumenten. Om tot een gedragen pan-Europese oplossing te komen heeft EPI de hand uitgestoken naar andere initiatieven en vandaag reeds de handen in elkaar geslagen met het European Payments Alliance (EuroPA). EuroPA is een met EPI vergelijkbare samenwerking tussen banken en betaalinstanties uit Spanje, Italië en Portugal.

Met de ondersteuning van ons nationaal kaartschema, Bancontact en WERO (EPI) werken Belgische banken mee aan het bereiken van Europese soevereiniteit in betaalverkeer.